

Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0824U003571

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 16-12-2024

Статус: Наказ про видачу диплома

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Бабіч Олександр Вячеславович

2. Oleksandr Babich

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-3817-188X

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: ні

Шифр наукової спеціальності: 032

Назва наукової спеціальності: Історія та археологія

Галузь / галузі знань: гуманітарні науки

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: 032 - Історія та археологія

Дата захисту: 23-11-2024

Спеціальність за освітою: 7.02030201 - Історія

Місце роботи здобувача: Міністерство оборони України

Код за ЄДРПОУ: 00034022

Місцезнаходження: Повітрофлотський проспект, буд. 6, Київ, 03168, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Кабінет Міністрів України

Ідентифікатор ROR:

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): ДФ 76.051.022 (ID 1150)

Повне найменування юридичної особи: Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

Код за ЄДРПОУ: 02071240

Місцезнаходження: вул. Коцюбинського, буд. 2, Чернівці, 58012, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

Код за ЄДРПОУ: 02071240

Місцезнаходження: вул. Коцюбинського, буд. 2, Чернівці, 58012, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 03.19.21

Тема дисертації:

1. Населення Одеси у 1941–1944 рр.: динаміка, рефлексії на окупацію, стратегії виживання.
2. The population of Odessa in 1941-1944: dynamics, reflections on the occupation, survival strategies

Реферат:

1. Актуальність дослідження. Виразним напрямом сучасної історичної науки є намагання максимально збагнути «людський вимір» історії, виявлення регіональних особливостей, візуалізація мікроісторичного рівня на тлі загальноцивілізаційних тенденцій. В умовах активізації бойових після 24 лютого 2022 р., окупацією значної території України, актуалізується чимало проблем, характерних для вибору стратегії виживання мирного населення в періоди попередніх воєнних конфліктів. Наукова новизна дослідження визначається самою постановкою проблеми, оскільки демографічні процеси, стратегії виживання та рефлексії населення великого міста в окупації так і не стало предметом ґрунтового наукового дослідження. У першому розділі «Історіографія, джерельна база та теоретико-методологічні засади дослідження» умовно виділено основні групи історіографії проблеми дослідження (радянська, сучасна українська та зарубіжна).

Напрацювання радянських дослідників, здебільшого маючи ідеологічне підґрунтя, тим не менше містять конкретний інформативний історичний матеріал, який є вагомим джерельним підґрунтям для сучасних досліджень. Новий етап в історії української історичної науки розпочався із проголошенням незалежності України. Постає можливість залучення методологічного доробку та кращих досягнень зарубіжної історіографії. Для вирішення поставлених завдань проаналізовано та введено в науковий обіг комплекс архівних та опублікованих матеріалів щодо життєдіяльності населення Одеси в період румунської окупації.. У дослідженні застосовано міждисциплінарний підхід, який реалізовано через використання категоріального апарату та науково-дослідного інструментарію інших суспільно-гуманітарних, соціальних та поведінкових наук. Дисертаційне дослідження ґрунтується на комплексі загальнонаукових і міждисциплінарних, спеціально-історичних і конкретно-історичних методів, до застосування яких звертається сучасна історична наука. У другому розділі «Населення Одеси в контексті соціальної та національної політики румунської окупаційної влади» розглянуто діяльність румунської окупаційної адміністрації з організації життєзабезпечення Одеси, висвітлено динаміку демографічних змін в Одесі періоду окупації, надано характеристику організації підтримки румунською окупаційною адміністрацією незахищених верств населення Одеси. Доведено, що Трансністрія і сама Одеса сприймалися новими господарями як зона, яка мала згодом увійти до складу Румунії, а до цього повинна була пройти своєрідний етап «адаптації». Бюрократична машина окупаційної адміністрації характеризувалася інертністю та неквапливістю в соціальній роботі, забезпечення слабозахищених категорій містян слугувало запобіганню непотрібній смертності. Досліджено динаміку населення, його структуру, чисельність, життєдіяльність міста Одеса в період окупації, його специфічні умови життя, національний склад. Саме цей аспект являє собою одну із найважливіших складових соціальної історії, акцентує на культурно-антропологічних трансформаціях у суспільстві як наслідок війни. Проаналізовано нормативні документи та правові акти, що регулювали питання пенсійного та соціального забезпечення населення Трансністрії і Одеси в 1941-1944 роках. Уперше встановлено перелік категорій громадян, які отримували персональні пенсії від окупантів та ті категорії одеситів, які були позбавлені виплат. У третьому розділі «Стратегії виживання міського населення Одеси в окупації» охарактеризовано різні форми співпраці населення Одеси з окупаційною румунською владою, показано діяльність радянського партизансько-підпільного руху в Одесі, розглянуто особливості акцій окупантів зі знищення місцевого єврейського населення в окупованій Одесі (1941-1942 рр.), простежено зміни психологічного механізму вибору стратегій виживання жінками Одеси. За вибором стратегії виживання в окупації виділено групи населення: які пішли на контакт з окупантами; які долучилися до руху спротиву; які потребували допомоги, тобто соціально незахищені верстви населення. Крім того виявлено основні етнічні групи мешканців Одеси як критерій розуміння рефлексій на окупаційний режим. У дослідженні співпраця з окупантами, або колабораціонізм, розглядається як окремий напрям стратегії виживання для значної кількості населення. Розрізняється колабораціонізм свідомий, ініціативний – породжений виваженим бажанням сприяти окупантам, і вимушений – спричинений обставинами.

2. Relevance of the study. A prominent direction of modern historical science is the attempt to maximally understand the "human dimension" of history, identify regional features, visualize the microhistorical level against the background of general civilizational trends. In the conditions of intensification of hostilities after February 24, 2022, the occupation of a significant territory of Ukraine, many problems characteristic of the choice of survival strategy of the civilian population during periods of previous military conflicts are becoming more relevant. The scientific novelty of the study is determined by the very formulation of the problem, since demographic processes, survival strategies and reflections of the population of a large city during occupation have never become the subject of thorough scientific research. In the first section "History, source base and theoretical and methodological principles of the study" the main groups of the historiography of the research problem (Soviet, modern Ukrainian and foreign) are conditionally distinguished. The works of Soviet researchers, mostly having an ideological basis, nevertheless contain specific informative historical material, which is a significant source basis for modern research. A new stage in the history of Ukrainian historical science began with the declaration of independence of Ukraine. It became possible to attract methodological developments and the best achievements

of foreign historiography. To solve the tasks set, a complex of archival and published materials on the life of the population of Odessa during the Romanian occupation was analyzed and introduced into scientific circulation. The study used an interdisciplinary approach, which was implemented through the use of a categorical apparatus and scientific research tools of other social and humanitarian, social and behavioral sciences. The dissertation research is based on a complex of general scientific and interdisciplinary, special-historical and specific-historical methods, which modern historical science applies. The second chapter, "The Population of Odessa in the Context of the Social and National Policy of the Romanian Occupation Authorities," examines the activities of the Romanian occupation administration in organizing the life support of Odessa, highlights the dynamics of demographic changes in Odessa during the occupation period, and provides a description of the organization of support by the Romanian occupation administration for the unprotected segments of the population of Odessa. It is proven that Transnistria and Odessa itself were perceived by the new owners as a zone that was to later become part of Romania, and before that it had to go through a kind of "adaptation" stage. The bureaucratic machine of the occupation administration was characterized by inertia and slowness in social work, and the provision of weakly protected categories of citizens served to prevent unnecessary mortality. The dynamics of the population, its structure, size, vital activity of the city of Odessa during the occupation period, its specific living conditions, and national composition are studied. This aspect is one of the most important components of social history, emphasizing the cultural and anthropological transformations in society as a result of the war. The normative documents and legal acts that regulated the issues of pension and social security of the population of Transnistria and Odessa in 1941-1944 are analyzed. For the first time, a list of categories of citizens who received personal pensions from the occupiers and those categories of Odessa residents who were deprived of payments is established. The third section, "Survival Strategies of the Urban Population of Odessa in the Occupation," describes various forms of cooperation between the Odessa population and the occupying Romanian authorities, shows the activities of the Soviet partisan underground movement in Odessa, considers the features of the actions of the occupiers to destroy the local Jewish population in occupied Odessa (1941-1942), and traces changes in the psychological mechanism for choosing survival strategies by Odessa women. By choosing a survival strategy in the occupation, the following population groups were identified: those who made contact with the occupiers; those who joined the resistance movement; those who needed help, i.e. socially unprotected segments of the population. In addition, the main ethnic groups of Odessa residents were identified as a criterion for understanding reflections on the occupation regime. In the study, cooperation with the occupiers, or collaborationism, is considered as a separate direction of the survival strategy for a significant number of the population. Conscious collaborationism, initiative collaborationism - generated by a considered desire to assist the occupiers, and forced collaborationism - caused by circumstances are distinguished.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Не застосовується

Підсумки дослідження: Теоретичне узагальнення і вирішення важливої наукової проблеми

Публікації:

- 1. Бабіч О. Зміни у чисельності населення Одеси у період окупації 1941-1944 рр. Науковий вісник Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича : Історія. Чернівці. 2021. №1. С. 99-109.
- 2. Бабіч О. Пенсійне забезпечення населення Одеси у період окупації 1941-1944 рр. Південний архів (історичні науки) : збірник наукових праць. Херсон : Видавництво ХДУ. 2021. Вип. 35. С. 5-12.

- 3. Бабіч О. Структура та діяльність органів соціального забезпечення румунської окупаційної адміністрації в Одесі (1941-1944 рр.) Старожитності Лукомор'я. 2021. № 6 (9). С. 64-74.
- 4. Бабіч О.В. Жінки в умовах окупації. Одеса 1941-1944 рр. Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Т. 33 (72). №3.2022. С. 1-10.
- 5. Бабіч О. Існування окремих етнічних груп Одеси в умовах окупації 1941-1944 рр. Чорноморська минувшина: записки Відділу історії козацтва на півдні України : зб. наук, праць / за ред. В. А. Смолія. Одеса : ФОП Бондаренко М. О. 2023. Вип. 18. С. 138-144.

Наукова (науково-технічна) продукція: аналітичні матеріали

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПВ:

Впровадження результатів дисертації: Планується до впровадження

Зв'язок з науковими темами: 0116U004617

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Скорейко Ганна Михайлівна

2. Hanna M. Skoreiko

Кваліфікація: к. і. н., доц., 07.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-2536-0240

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

Код за ЄДРПОУ: 02071240

Місцезнаходження: вул. Коцюбинського, буд. 2, Чернівці, 58012, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Лисенко Олександр Євгенович

2. Olexander Y. Lysenko

Кваліфікація: д. і. н., професор, 07.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-2536-0240

Додаткова інформація:**Повне найменування юридичної особи:** Інститут історії України Національної академії наук України**Код за ЄДРПОУ:** 05416981**Місцезнаходження:** вул. М. Грушевського, буд. 4, Київ, 01001, Україна**Форма власності:** Державна**Сфера управління:** Національна академія наук України**Ідентифікатор ROR:****Власне Прізвище Ім'я По-батькові:**

1. Потильчак Олександр Валентинович

2. Oleksandr V. Potylchak

Кваліфікація: д. і. н., професор, 07.00.01**Ідентифікатор ORCID ID:** 0000-0003-2536-0240**Додаткова інформація:****Повне найменування юридичної особи:** Український державний університет імені Михайла Драгоманова**Код за ЄДРПОУ:** 44807628**Місцезнаходження:** вул. Пирогова, буд. 9, Київ, 01030, Україна**Форма власності:** Державна**Сфера управління:** Міністерство освіти і науки України**Ідентифікатор ROR:****Власне Прізвище Ім'я По-батькові:**

1. Мельничук Олег Анатолійович

2. Oleh A. Melnychuk

Кваліфікація: д. і. н., професор, 07.00.01**Ідентифікатор ORCID ID:** 0000-0003-2536-0240**Додаткова інформація:****Повне найменування юридичної особи:** Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського**Код за ЄДРПОУ:** 02125094**Місцезнаходження:** вул. Острозького, буд. 32, Вінниця, Вінницький р-н., 21100, Україна**Форма власності:** Державна**Сфера управління:** Міністерство освіти і науки України**Ідентифікатор ROR:****Рецензенти**

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Фісанов Володимир Петрович

2. Volodymyr P. Fisanov

Кваліфікація: д. і. н., професор, 07.00.02

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-2536-0240

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

Код за ЄДРПОУ: 02071240

Місцезнаходження: вул. Коцюбинського, буд. 2, Чернівці, 58012, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VIII. Заключні відомості

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
голови ради**

Піддубний Ігор Андрійович

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
головуючого на засіданні**

Піддубний Ігор Андрійович

**Відповідальний за підготовку
облікових документів**

Руснак Олександр Валерійович

Реєстратор

УкрІНТЕІ

**Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є
відповідальним за реєстрацію наукової
діяльності**

Юрченко Тетяна Анатоліївна